N°. 95. 1840.

BREDASCHE COURANT.

STAAT- LETTERKUNDIG EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Donderdag 13 Augustus.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 10den Augustus.

Maandag den 17den dezer, zullen de beide kamers geopend worden voor de korte zitting, waarin de kamer der gedeputeerden zich zal bezighouden met de verificatie van de volmagten harer leden en de vorming van haar bureau.

Men verzekert, zegt het *Journal des Débats*, dat de koning deze zitting in persoon zal openen, en dat Z. M. zich bepalen zal met in weinige woorden zijne tevredenheid uit te drukken, dat hij de vertegenwoordigers der natie rondom zich vereenigd ziet. De kamers zullen in een adres de koninklijke woorden beantwoorden, en na de verificatie van de volmagten der gedeputeerden en de vorming van het bureau, zal de zitting geprorogeerd worden tot op het gewone tijdstip, te weten het laatst van December of het begin van de maand Januarij, wanneer de gewone openingsrede zal uitgesproken worden. — De voorloopige zitting zal waarschijnlijk tot in de eerste dagen van September duren.

— Het gerucht is in omloop, dat er pogingen bij den hertog *de Broglie* worden aangewend, om hem over te halen, den titel van raadspresident aan te nemen, zonder portefeuille, in plaats van den maarschalk *Soult;* doch het schijnt, dat die pogingen niet gelukt zijn, en, na de verkiezingen, de heer *Guizot*, het voorzitterschap van den raad zal aanvaarden.

— De heer *Ledru Rollin*, die in het departement Sarthe is gekozen, heeft aan zijne kiezers een rondgaanden brief geschreven, welken men beschouwt als een manifest der liberale partij tegen de redevoering van den heer *Guizot* te Lizieux gehouden.

— Men zegt dat *Joseph Henry* aan den president van het hof der pairs zijn verlangen te kennen heeft gegeven, om den heer *Duvergier* tot verdediger te hebben, zijnde dezelfde advocaat die *Lecomte* voor het hof der pairs heeft verdedigd.

— Men zegt, dat de Oostenrijksche gezant te Rome, die de staatkundige stappen des Pausen heeft afgekeurd, Rome verlaten heeft en de leiding van het gezantschap aan zijnen secretaris heeft overgelaten.

— De Keizer van Oostenrijk, heeft verlof gegeven, dat de Italiaansche natuurkundigen, die laatstelijk in Napels vereenigd zijn geweest, nu hunne vergadering in Venetië zullen houden; Z. M. heeft 20,000 lires ter beschikking van dit congres gesteld.

— Met het stoomfregat *l'Albatros* heeft men berigten ontvangen uit Algiers tot den 2den Augustus, welke aldus luiden:

» De laatste tijdingen uit het westen bevestigen het reeds vroeger medegedeelde berigt, dat *Abd-el-Kader* naar Marocco is teruggekeerd. Dit opperhoofd is reeds weder begonnen met zijne kuiperijen in het werk te stellen en geeft zich veel moeite om een nieuwen opstand te verwekken.

» De volksstammen op de grenzen worden overstelpt met zijne proclamatien, en de generaal *Cavaignac* heeft gemeend maatregelen te moeten nemen, ten einde gereed te zijn om terstond elke poging tot ongeregeldheden in zijne subdivisie te keer te gaan. De troepen, welke onder zijn bevel staan, zijn échelonsgewijze langs de grenzen, hoofdzakelijk tusschen Lalla-Magrenia en Djemma-Ghazaouat, geplaatst.

» De Emir heeft van met Frankrijk bevriende volkstammen de levering van benoodigdheden gevorderd, en men veronderstelde dat hij tegen deze stammen strooptogten zou ondernemen.

» De tijdingen, die wij uit het midden en het westen van Algerie ontvangen, zijn gunstig; overal heerscht rust. In alle streken van Algerie is de hitte bovenmatig.

» In de omstreken van Bona en van Philippeville zijn sedert eenigen tijd talrijke moorden gepleegd."

In het Algerijnsche dagblad *l'Akhbar*, van den 31sten Julij leest men:

» Men schrijft uit Tlemcen, dat de Emir zich sedert verscheiden dagen te midden zijner deïra bevindt, in de vlakte van Garet, dat is in de landstreek waar zij zich het geheele verleden jaar en gedurende den laatsten tijd heeft opgehouden. De brieven van den Emir blijven, niettegenstaande den treurigen toestand zijner volgelingen, ongerustheid onder de bevolkingen levendig houden. De generaal *Cavaignac* heeft eene kolonne, onder bevel van den den kolonel *Mac-Mahon*, naar de omstreken van Sebdou afgezonden, om aldaar de bewegingen van den vijand gade te slaan, en hij zelf moet zich thans met zijne troepen tusschen Lalla-Magrenia en Djemma-Ghazaouat bevinden, ten einde aldaar meer van nabij een waakzaam oog te houden op de verrigtingen van *Abd-el-Kader* en op de houding van de volksstammen op beide zijden der grenzen."

Het dagblad *la France Algérienne* meldt het volgende:

» Den 15den Julij hebben de gendarmes te Tlemcen zekeren graaf *von Reichenbach*, eenen Pruis, aangehouden en aan den aldaar bevelvoerenden generaal overgeleverd; de in hechtenis genomene wordt beschuldigd van het houden van briefwisseling met *Abd-el-Kader* en van het aanwerven van manschappen voor rekening van den Emir. De generaal heeft, na den beschuldigde ondervraagd te hebben, bevolen dat hij in hechtenis gehouden zou worden."

— De *Moniteur* behelst een berigt van den schout-bij-nacht *Hamelin*, kommandant der fransche scheepsmagt in de Stille-Zuidzee, houdende dat hij zich in de maand April ll. aan boord van het fregat *Virginie*, naar de Sandwichs-eilanden begeven had. Aldaar had hij, na zich verzekerd te hebben van de getrouwe uitvoering van het in 1837 met den koning *Tameamea*, door den scheepskapitein *Laplace*, gesloten traktaat, aan het gouvernement dier eilanden teruggegeven de 20000 piasters, die tot waarborg van gezegd traktaat hadden gestrekt. Deze maatregel werd voorts gebillijkt door de welwillendheid van het gouvernement der Sandwichs-eilanden jegens de Katholijken op de eilanden gevestigd en de bescherming aan de R. K. Missionarissen verleend. — De schout-bij-nacht *Hamelin* had, vergezeld van zijnen staf, een bezoek bij *Tameamea* afgelegd en hem en zijne ministers geschenken gegeven, die met weerkeerige beleefdheden beantwoord waren.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 10den Augustus.

De berigten uit Keulen van gisteren, maken geen gewag van verdere stoornis der rust. Het dagblad dier stad, hetwelk de dagteekening van den 10den draagt, behelst geenerlei nadere opgaven omtrent het gebeurde.

— De jongste berigten uit Holstein, loopende tot den 5 dezer, melden, dat de Koninklijke commissaris bij de Stendenvergadering geprotesteerd heeft tegen het door dat ligchaam opgemaakte adres aan de Duitsche Bondsvergadering, betreffende de Deensche troonopvolging, en daarop zich met zekere plegtigheid aan het verder bijwonen der zittingen heeft onttrokken. De kamer heeft hierop van haren kant verklaard, dat zij, zoolang hare regten miskend werden, niet kon vergaderen, en de leden zijn daarna uiteengegaan.

De hertogen *van Augustenburg* en *van Glücksburg* hebben aan den Koning van Denemarken protesten ingezonden, betrekkelijk de bekende verklaring van dien Vorst omtrent de hertogdommen Sleeswijk en Holstein.

— Duitsche bladen geven de volgende berigten uit Rome van 28 Julij:

»Na eene langdurige conferentie met den Paus gehouden te hebben, heeft de kardinaal *Gizzi* thans den post van staats-

secretaris aanvaard, ofschoon zijne benoeming nog altijd niet officieel bekend gemaakt is. Gisteren avond wilde de Romeinsche jongelingschap hem onder fakkellicht eene serenade brengen, doch liet dit voornemen varen op het verzoek van den kardinaal, die van zulk een openlijk eerbewijs verschoond wenschte te blijven. De geestdrift voor den Paus neemt van dag tot dag toe; waar hij zich vertoont stroomt het volk te zamen om hem blijken van zijne vereering te geven. Naar men verzekert is monsignor *Corbali-Bussi* naar Bologna gezonden, om de aldaar in bezetting liggende, door het vorige bestuur voor een tijdvak van 20 jaren in dienst genomen 4000 man Zwitsers, tegen eene nader te bepalen geldelijke schadevergoeding, onmiddellijk te ontslaan. Volgens het bestaande kontrakt zouden die manschappen nog verscheidene jaren op kosten der regering te Bologna onderhouden moeten worden; maar, daar volgens hetzelfde kontrakt, al de leden van dat korps katholijken zijn moeten, en het bekend is dat tegenwoordig naauwelijks de helft daarvan tot die geloofsbelijdenis behoort, terwijl de overigen protestanten en niet eenmaal van Zwitsersche afkomst zijn, zoo vleit men zich, dat deze omstandigheid zal bijdragen om minder bezwarende voorwaarden voor de ontbinding van het korps te verkrijgen. — Nog heeft Zijne Heiligheid bepaald, dat ook de hulpbehoevenden onder de Israëlitische bevolking van Rome, deel aan de door hem te verleenen weldaden zullen hebben. De bezending der Joden, die hem uit naam van hunne geloofsgenooten met zijne troonsbeklimming kwam geluk wenschen, is door den Paus met bijzondere welwillendheid ontvangen."

In brieven uit Weenen wordt gezegd, dat de tijding van het uitvaardigen der amnestie door den Paus, aldaar een diepen indruk heeft te weeg gebragt, vermits men het daarvoor hield, dat die maatregel ongetwijfeld door meerdere concessien in den liberalen geest en welligt door eene geheele verandering van regeringsstelsel gevolgd worden zou, waarvan men eene bedenkelijke terugwerking op de overige Italiaansche Staten vreesde.

— In een berigt uit Rome van den 30sten Julij leest men:

» Heden is door een officieel schrijven aan het korps diplomatique, aan de apostolische nuntiussen buiten 's lands, aan de legaten en delegaten in de provincien en aan de onderscheidene overheden des lands kennis gegeven van de benoeming van den kardinaal *Gizzi* tot staats-secretaris. Hij zal de eenige staats-secretaris zijn en aan het hoofd staan zoowel van de binnenlandsche als van de buitenlandsche aangelegenheden. Zijne administratie zal in twee afdeelingen gesplitst zijn, de eerste voor buitenlandsche en de andere voor binnenlandsche zaken. Deze inrigting zal ongetwijfeld gunstig werken tot vereenvoudiging van het bestuur. De Paus was genegen, om den aanleg van ijzerbanen toe te staan, in de eerste plaats van Rome naar de Napolitaansche grenzen; voorts van Rome naar Civita-Vecchia en verder van daar naar Toskane. Men sprak ook nog van wegen in de rigting van Ancona en de Marken. — Het geheel van de aan te leggen ijzerbanen in den Kerkelijken Staat zou een' afstand opleveren van 1025 kilometers, voor welker aanleg 236 millioenen lires zouden worden gevorderd.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 12den Augustus.

Z. M. de Koning is ll. Donderdag morgen van Coblentz te Wolferdange aangekomen, en heeft den volgenden morgen zijnen intogt te Luxemburg gedaan. Op den weg is Z. M. allerwege met vreugdbetooning ontvangen.

— In de *Utrechtsche Avondpost* leest men het volgende:

» Wij vernemen, dat de onvermoeide en geleerde reiziger *Maris* een' verslag aan het gouvernement heeft gedaan, om het graafschap Goliad in Texas te koloniseren, zooals dit is aangewezen op de door hem vervaardigde kaart, welke ongetwijfeld de uitvoerigste is, die wij van deze nog ongebruikte landen hebben. De wijze, waarop deze geleerde onderzoeker van die landen, vervuld met rijkdom, van die aanwinst in grondgebied der Vereenigde Staten, van dat paradijs, in de meest gezonde streek der zuidelijke deelen van N. Amerika, bij Z. M. is ontvangen, geven ons hoop, dat de voorslag gunstig is opgenomen."

— Uit Rotterdam schrijft men van den 6 dezer:

» Met genoegen ziet men hier ter stede, in het voormalig Gemeenelandshuis van Schieland, de tentoonstelling van schilderijen en kunstwerken van levende meesters geopend, overwaardig om bezocht te worden. Het Schilderkundig Genootschap heeft de voldoening, dat zijne kunstlievende pogingen bijval vinden. Het heeft nu ter aanmoediging der beeldhouwkunst eene prijsvraag uitgeschreven, waarbij verlangd wordt een beeldje van *Joost van den Vondel* als treurspeldichter, en welke uitschrijving met den gewenschten uitslag is bekroond geworden, waarvan het beeldje, onder N°. 46 van den Catalogus, ten bewijze verstrekken kan. Op de algemeene Vergadering in September, waar, zoo als wij vernemen, de heer Mr. *J. van Lennep*, van Amsterdam, het woord zal voeren, zal aan den heer *E. F. Georges*, beeldhouwer te Utrecht, de gouden eereprijs worden uitgereikt."

Nog schrijft men uit Rotterdam: »Wij vernemen, dat de tentoonstelling van schilderijen alhier dezer dagen is verrijkt geworden met kunsttaferelen van de heeren *Th. Gudin*, te Parijs, en van *Don Perez de Villaamil*, te Madrid; terwijl door de heeren *Ch. van Beveren*, *Lieste* en anderen, nog uitmuntende bijdragen geleverd zijn. Een en ander zal voorzeker medewerken om, de belangstelling in de expositie te verhoogen, en velen uitlokken, ook deze meesterstukken te bezigtigen."

— Te Eyserheyde, gemeente Wittem (Limburg) had dezer dagen een droevig ongeluk plaats. Het gansche huisgezin van zekere *Scholtis*, landbouwer aldaar, werd eensklaps na het eten van koek, dermate ongesteld, dat men verpligt werd, in allerijl geneeskundige hulp in te roepen, en twee jonge kinderen weinige oogenblikken daarna overleden. Uit een daarop gevolgd geregtelijk onderzoek is gebleken, dat dit ongeval toegeschreven moet worden aan het, bij vergissing, gebruik maken van eene hoeveelheid meel, vermengd met arsenicum, welke de huisvrouw, die op dat oogenblik in het kraambed lag, zich tot het verdrijven van muizen en ratten had aangeschaft en in den kelder had neergezet.

— Uit Rotterdam schrijft men van den 10den Augustus:

»De dag van gisteren was voor de handboogschutterij *Willem Tell*, alhier een ware feestdag. Die dag was bestemd voor het jaarlijksch koning- en ridderschieten. Ten 4 ure in den namiddag verzamelden zich de leden der schutterij en genoodigden, en werden in de societeit *Eensgezindheid*, in de smaakvol gedecoreerde zaal door den schutterkoning ontvangen. Onmiddellijk daarop heeft de plegtige optogt, ingevolge programma, plaats gehad, waarna men een aanvang met het concours gemaakt heeft. Na afloop daarvan is het gebleken, dat het koningsschot in 12 schoten met 38 punten was behaald, zijnde de schutter als de 3de schutter-koning geproclameerd en met den gouden eerepenning begiftigd, terwijl de twee in punten volgende schutters de 1ste de gouden en de 2de de zilveren decoratie hebben ontvangen."

— Eergisteren heeft de Maatschappij *"Tot Nut van 't Algemeen*, in het kerkgebouw der Doopsgezinde Gemeente te Amsterdam, hare 62ste jaarlijksche algemeene vergadering gehouden. Zij werd geopend met eene rede van [illegible] den Hooggel. heer *H. Beijerman*, waarin hij, vooral om de teekenen der tijden, de studie der staats- of volkshuishoudkunde aanbeval, als kunnende, onder andere voordeelen, ook strekken om verbetering te brengen in het lot der armen, die in ons vaderland al meer en meer in getal toenamen. Bij de inleiding gewaagde de spreker van het wenschelijke en noodzakelijke dat de Algemeene Vergadering der Maatschappij, zoowel als de bijzondere departementale bijeenkomsten, eene zooveel mogelijke praktische strekking hadden. Hij ontwikkelde voorts den toestand der armen in andere staten, en merkte op, hoe in dat opzigt Nederland alleen bij Groot-Brittannie in getal armen en bedeelden achterstaat.

De Spreker besloot met den wensch, dat Nederland nog eenmaal wederom, gelijk vroeger, aan de overige Staten van Europa ten voorbeeld mogt zijn, als eene door kennis, ware verlichting, deugd en tevredenheid uitmuntende Natie.

De openingsrede werd gevolgd door de voorlezing van het Algemeen Verslag van den toestand der Maatschappij en hare verrigtingen, sedert de laatstgehoudene Algemeene Vergadering.

Daarbij werd o. a. vermeld:

1°. Dat, bij het gering verlies der Departementen *'t Zand* en *Aalten*, de Maatschappij zich mogt verheugen in de oprigting van 6 nieuwe Afdeelingen. Het aantal harer Departementen is alsnu geklommen tot 273, waarbij de opmerking verdient, dat de 10 jongst verloopen jaren den niet onbelangrijken oogst van ruim 60 Departementen hebben aangebragt. Wat het aantal Leden betreft, de slotsom daarvan verschilt weinig van die in de laatstvoorgaande jaren verkregen. De maatschappij heeft gedurende het afgeloopen jaar bestaan uit 14289 gewone en honoraire leden, donateurs en donatricen. 2°. Dat, in plaats der als zoodanig aftredende Hoofdbestuurders, de Heeren *W. J. C. van Hasselt* en *J. van Gilse*, door de Departementen gekozen waren de oud-Hoofdbestuurders *W. H. Suringar* en de Hoogleeraar *P. J. Veth*. 3°. Dat tot Voorzitter voor de Algemeene Vergadering 1847 was benoemd, en zich tot de aanvaarding dezer taak had bereid verklaard, de Heer Dr. *J. P. Heije*. 4°. Dat bij afwezigheid der in het vorig jaar bekroonde Schrijvers, de hun toegewezen Eereblijken bereids zijn of nog zullen worden toegezonden.

5°. Dat als Schrijvers van de 4 Prijsantwoorden *Natuurkundig*

Schoolboek, aan welke in het vorige jaar Gouden Medailles waren toegedacht, zijn bekend geworden, de Heeren: *G. K. Timmer* te Arnhem, *A. C. Oudemans* te Leiden, *W. Gleuns, Jr.* te Groningen, en *P. H. van der Weijde* te Zierikzee. De vervaardiging van het bedoelde Schoolboek is, alsnu, onder toezigt van Hoofdbestuurderen, aan eenen deskundige opgedragen.

6°. Dat de onderscheidene Commissiën zich het afgeloopen jaar onledig hadden gehouden met de behandeling der belangrijke onderwerpen, aan hare zorgen toevertrouwd.

7°. Dat door het Hoofdbestuur ernstige pogingen waren aangewend tot de invoering van *Kunstmatige Ligchaamsoefeningen* bij het Lager Onderwijs. Bij sommige Departementen kwamen reeds Gymnastische oefenplaatsen tot stand, bij andere werd de zaak in gezette overweging genomen.

8°. Dat de bemoeijingen omtrent de *verbetering van het Volksgezang,* aanvankelijk eene meer gunstige uitkomst hadden opgeleverd. Het aantal Volks-zangscholen was meer dan verdubbeld. Vele Departementen beijverden zich de oprigting daarvan te bewerkstelligen, andere trachtten in de gewone scholen het Zangonderrigt in te voeren of te verbeteren. De Hooge Regering had zich geneigd betoond de pogingen der Maatschappij in deze, krachtdadig te ondersteunen.

9°. Dat de Maatschappij aan 105 personen, welke alle in meerdere of mindere mate zich door Edelmoedige Bedrijven onderscheiden hebben, Eereblijken had toegekend, waarvan de uitreiking den Departementen blijft aanbevolen.

10°. Dat, ingevolge vroegere uitnoodiging bij het Hoofdbestuur waren ingekomen een groot aantal zeer merkwaardige opgaven en mededeelingen omtrent den staat van het *Lager Onderwijs* in den kring der Departementen, waaruit het Hoofdbestuur zich voorbehield, later een algemeen overzigt te doen vervaardigen, en alsdan de maatregelen te overwegen, welke blijken zouden der zake dienstig te zullen zijn.

11°. Dat op nieuws onderscheidene Liefdadige Instellingen zich tot het Hoofdbestuur hadden gewend ter bekoming van de werken der Maatschappij, en daaraan gereedelijk was voldaan.

12°. Dat de staat der geldmiddelen van de Maatschappij over het algemeen hoogst gunstig was te achten, zijnde daardoor de gelukkige gelegenheid voorhanden, om aan verschillende nuttige Instellingen der Departementen, aan hunne Herhalingscholen, Zangscholen en Bewaarscholen eene geldelijke ondersteuning uit de algemeene kas te verschaffen.

Na eene korte tusschenpoozing werden de werkzaamheden des middags ten een ure hervat.

In de eerste plaats werd verslag gedaan wegens de uitgeschrevene Prijsvragen. Hieruit vernam de vergadering o. a.:

a. Dat er *geene* Antwoorden waren ingekomen op de Prijsvragen n°. 3 en 4.

b. Dat er Antwoorden waren ingekomen, doch *geene* bekrooning had plaats gehad ten aanzien der Vragen 1, 2, 6 en 7.

c. Dat er Antwoorden waren ingekomen en bekrooning had plaats gehad ten aanzien der Prijsvraag n°. 5: « *Eene verzameling van kleine gedichten,"* enz.; waarop waren ingekomen 14 Antwoorden.

Door de meerderheid van Beoordeelaars was aan het stuk N°. 3, geteekend met de spreuk: « *Gelukkig dat er onder de vele kinderen der Armen, zoo weinig arme kinderen zijn,"* de uitgeloofde Gouden Medaille toegewezen.

Bij opening van het hierbij behoorende Naambriefje, bleek daarvan schrijver te zijn de Heer Dr. J. P. Heije, te Amsterdam.

De bekroonde, in de Vergadering tegenwoordig, ontving den gelukwensch des Voorzitters en beantwoordde dien op eene gepaste wijze.

Na het benoemen der Commissie belast met het zamenstellen der dubbeltallen van Beoordeelaars, ging de Vergadering over tot de keuze eener nieuwe Prijsvraag. Daarbij bleek, dat deze keuze zich bepaalde tot N°. 36 uit de *tweede* Lijst van Ontwerp-Prijsstoffen, luidende:

« De verontrustende uitbreiding van het Pauperisme, ook in ons Vaderland, doet velen thans ijveriger dan vroeger omzien naar nieuwe middelen van bestaan voor de behoeftige volksklasse. Bij eenzijdigheid intusschen, in de keuze dier middelen, loopt men ligt gevaar meer kwaads dan goeds te stichten. De fabrijkmatige nijverheid, die aan sommigen het gereedste middel schijnt, heeft ook hare nadeelen. Ontegenzeggelijk toch is het, dat het doen vervaardigen van voorwerpen, waarvan geen voldoende aftrek te voorzien is, slechts kapitalen verslindt en de armoede verplaatst, zonder ze weg te nemen.

« Inmiddels ontsnapt het aan veler aandacht, dat een zeer groot deel van ons Vaderland nog onbebouwd ligt, en dat die uitgestrekte gronden schatten gouds bevatten, meer dan voldoende om al onze armen te voeden en de meeste tot welvaart te brengen.

« Met het oog op deze omstandigheden wordt gevraagd:

« Welke gronden, voor ontginning geschikt, zijn in ons Land nog voorhanden? (Ligging, omvang en aard van den grond.)

« Op welke wijze zou de ontginning met de minst mogelijke opofferingen kunnen ondernomen worden, en welke landhuishoudkundige en administrative beginselen zijn daarbij in acht te nemen?

« Welke maatregelen zijn er te treffen, om de behoeftige volksklasse, thans voornamelijk in de steden zamengepakt, allengs naar elders te verplaatsen?

« Op welke wijze zouden Diakoniën en Liefdadige Stichtingen tot zulk een plan kunnen medewerken?"

Ten slotte werd geraadpleegd en besloten op het rapport omtrent den *Dienstbodenstand.*

Het Hoofdbestuur der maatschappij werd gemagtigd:

1°. Om pogingen bij de Hooge Regering in te stellen, ten einde eene gewenschte verandering in de Belastingwet op de Dienstboden tot stand te doen brengen.

2°. Om een Geschrift te doen vervaardigen, waarin aan Heeren en Vrouwen de verpligtingen worden aangewezen, omtrent het toezigt over het gedrag en het bevorderen van het waarachtig heil hunner dienstboden.

3°. Om van tijd tot tijd mededeeling van de Departementen te verlangen, welke zouden kunnen strekken ter verbetering van den dienstbaren stand en tot vorming en opleiding van brave Dienstboden.

In onze dagbladen leest men nog het volgende, bij gelegenheid van het onlangs vermeld overlijden van onzen voormalige Koning *Lodewijk Napoleon.*

Afgemat door de hevige en langdurige schokken der omwenteling, uitgemergeld door landgenoot en vreemdeling, gaf ons Gemeenebest eindelijk den laatsten snik, toen *Lodewijk Napoleon,* derde broeder des Franschen Keizers, in Junij 1806 den troon van Holland beklom. In naam was hij afgebeden, inderdaad opgedrongen. Zijn toestand was reeds in den aanvang allermoeijelijkst. Ginds liet hij een eerzuchtigen Broeder, die de leden van zijn Geslacht alleen daarom overal verhief, om door hen overal te kunnen heerschen; hier vond hij eene Natie, hem in alles vreemd, en eene uitgeputte schatkist. Spoedig reeds trachtte hij meer verband tusschen inkomsten en uitgaven daar te stellen. Naauwelijks in Holland gevestigd, moest hij het weder verlaten, om in Duitschland krijg te voeren, van waar hij onvergenoegd terugkeerde, dewijl men hem had willen dwingen zijne Hollandsche troepen onder de bevelen van den maarschalk *Mortier* te stellen. Wedergekeerd, won hij de liefde des Volks, door de hulpvaardigheid en menschlievendheid, na Leydens ramp, op den noodlottigen 12 Januarij 1807, betoond. Van gelijke hulpvaardigheid, die hem zelfs persoonlijk gevaar trotseren deed, was Gorinchem twee jaren later getuige; terwijl, in meer gewonen en minder algemeen treffenden nood, velen zijnen altijd gereeden bijstand hebben gezegend.

Steeds trachtte hij ook, zoo veel mogelijk, andere rampen des lands te lenigen, of, zoo veel hij vermogt, af te wenden. Na het keizerlijk decreet van Berlijn, in November 1806, weigerde hij beslag te leggen op de Engelsche eigendommen in Holland, en op de renten, den Prins *van Oranje* verschuldigd. In 1809 liet hij de Amerikaansche schepen, onder zekere bepalingen, in onze havens toe, waaraan *Napoleon* echter spoedig een einde maakte, en den sluikhandel met Engeland zag hij oogluikend aan, waarom de keizer gewoon was hem den sluiker te noemen. Ook voor de Overzeesche Bezittingen van den Staat poogde hij te zorgen. Tegen de invoering der Fransche conscriptie en tegen het staats-bankroet verzette hij zich ijverig.

Kunsten en wetenschappen vonden in *Lodewijk* een goedwilligen beschermer. De vestiging van het Koninklijk Nederlandsche Instituut en het verordenen der tentoonstellingen van voortbrengselen van volksindustrie behooren onder de bewijzen hiervan. Straatwegen, wier vroegere aanleg overdreven spaarzaamheid belet had, zag men, onder zijn bestuur, in verschillende Gewesten aanleggen, en gewigtige dijk- en waterwerken aanvangen of voltooijen.

Bij zooveel goeds, was de Koning niet van wispelturigheid en zucht tot overtollige uitgaven vrij te pleiten. De verplaatsing van den zetel des Bestuurs naar Amsterdam in 1808, na eene kortstondige overbrenging daarvan naar Utrecht, stuitte velen tegen de borst. Ook in de toepassing der middelen tot dekking der gedurige te korten betoonde hij soms eene wuftheid, die het goede oogmerk verijdelde.

Sedert lang had de vrijgevigheid zijns Broeders, vooral ten opzigte van den handel, den Keizer mishaagd. In Julij 1809 ontbood

hij hem, schijnbaar als getuige zijner scheiding van Keizerin *Josephine*, naar Parijs, hield hem daar eenige maanden als gevangen, en ontsloeg hem eerst na het sluiten van een voor Holland allervernederendst verdrag, waarbij het geheel Zeeland, Staats-Braband en een deel der gewesten Holland en Gelderland verloor; terwijl alle handel met Engeland streng verboden en ons de bezoldiging van zesduizend Franschen, benevens meer drukkende verpligtingen, opgelegd werd.

Overtuigd dat het bij dit alles niet blijven zou, dat Kroon en Land voor hem verloren waren, en dat de eerst voorgenomen wederstand gevaarlijk en nutteloos zou wezen, leide *Lodewijk* den 1 Julij 1810 de regering, ten behoeven van zijne Zoon, onder voogdijschap der Koningin, neder, en verliet, bij nacht, om niet door de Franschen gevangen genomen te worden, het vroeger door hem aangekocht paveljoen te Haarlem, van waar hij, onder den sedert behouden naam van Graaf *de St. Leu*, eerst naar Töplitz, vervolgens naar Gratz in Stiermarken, trok. Acht dagen na zijn vertrek volgde het noodlottig decreet van geheele inlijving des Lands.

Lodewijk, wiens huiselijke omstandigheden ook ver van gelukkig waren, bragt, met uitzondering van een bezoek, hetwelk hij in Januarij 1814 te Parijs bij den Keizer aflegde, wien hij den 30 Maart naar Blois vergezelde, het overige zijns levens in stille afzondering door, eerst te Lausanne, later te Rome, vervolgens te Florence. Bij voorkomende gelegenheid gaf hij nog telkens blijken van gehechtheid aan zijn voormalig Koningrijk, waarop hij, na de herstelling van het Huis van Oranje, alle aanspraken had opgegeven, en aan de inwoners van dat Rijk.

Nadere bijzonderheden omtrent de gezindheden, verrigtingen en lotgevallen van den nu overleden Vorst zijn, behalve bij andere schrijvers, ook in zijne eigene *Geschiedkundige Gedenkschriften* te vinden, van welke eene nederduitsche vertaling in 1820 het licht zag. Bovendien heeft hij, in eene soort van roman, *Maria, of de Hollandsche Vrouwen* getiteld, de zeden van zijn aangenomen Vaderland trachten af te schilderen, en ook nog andere historische en letterkundige werken geschreven.

Van de drie Zonen, welke *Lodewijk* gehad heeft, overleeft hem slechts één, de bekende Prins *Louis Bonaparte*, voor wien hij, na den aanslag te Boulogne, in Augustus 1840, bij de Fransche Regering in de bres sprong. Van de beide anderen is de een in 1807, de andere in 1831 overleden. Zijn in 1802 met *Hortense de Beauharnais*, stief-dochter des Keizers, gesloten huwelijk, werd gedurende zijn verblijf te Rome ontbonden. Zij overleed den 5 October 1837.

Ten slotte volge hier, niet ten bewijze van 's Koning groote vorderingen in onze taal, die hij nogtans hoogschatte en beproefde aan te leeren, maar van zijne menschlievendheid en gehechtheid aan Holland, de inhoud van een onuitgegeven brief, door hem aan eene vrouw geschreven, die uit Vriesland naar Duitschland vertrokken was, in de hoop van eene erfenis te halen, maar daarin teleurgesteld, in ongelegenheid geraakte, en van den gewezen Koning van Holland ondersteuning vroeg. Dat schrijven luidt letterlijk aldus:

»*Gratz den 16 Vijnmaand* 1812.

»Ik heb uwe Brief den 6 van deze maand ontvangen,

»Gij had bij me geene ander aanbeveling nodig dan eene *hollandsch*, en eene eerlijke vrouw te zijn.

»Gij zult vijf maal honderd gulden ontvangen.

»Betaal uwe schulden, en terug keren binnen 't Koningrijk om uwe huijsgezin in kort tijd te zien.

»Vaarwel zij gelukkig in het Vaderland.

Lodewijk."

G R A A N M A R K T.

AMSTERDAM, 10 Augustus.

TARWE tot genoteerde prijzen met eenige handel; 128 ℔ witb. Pools. *f* 330; 127 ℔ bonte dito *f* 320, 322; 125, 128 ℔ dito *f* 305, 315; 130 ℔ nieuwe Mecklenb. *f* 300; 128 ℔ dito *f* 290; 128 ℔ oude Rijn *f* 320; 116 ℔ Zeeuws. *f* 320.

ROGGE met goeden handel als noteren bij partij verkocht; in Entr.: 117 ℔ Petersb. *f* 217; 116 ℔ Riga *f* 214; 117, 118 ℔ Archangel *f* 217, 220; in Cons.: 118 ℔ oude Pruiss. *f* 238; 117, 119 ℔ nieuwe dito *f* 224, 230; 118 ℔ dito *f* 225, 227, 228; 124 ℔ Rostock. *f* 242.

GARST in een doen met weinig handel; 108 ℔ nieuwe Deens. *f* 154.

HAVER zonder handel.

BOEKWEIT slap en lager afgegeven; 120, 121 ℔ Amersfoorts. *f* 215, 218.

KOOLZAAD in een doen, Verkocht: Brielsch 50 P. vl.; Elve 47 P. vl.; Altena $48^1/_2$ P. vl.; Vriesch $48^1/_2$ P. vl.; Kromhorn 48 P. vl; op 9 vaten Olie dadelijk 50 P. vl.; in Sept. $50^1/_2$ P. vl.; Oct. 51 P. vl.; Dec. 52 P. vl.

LIJNZAAD in een doen; 107 ℔ Archangel *f* $257^1/_2$.

RAAPOLIE iets trager, bleef op het laatst meer gevraagd; op 6/w. *f* 30; Vlieg. en 1°. Sept. *f* 29; Oct. *f* $29^1/_4$, $^1/_2$; Nov. *f* $29^1/_2$, $^3/_4$; Dec. *f* $29^3/_4$, 30; Mei 1847 *f* $31^1/_4$, $^1/_2$.

LIJNOLIE in een doen; op 6/w. *f* $29^1/_2$; Vlieg. *f* $28^1/_2$; 1°. Sept. *f* $28^1/_2$; Oct. en Nov. *f* $28^3/_4$.

RAAPKOEKEN: de 1000 stuks *f* 58 à *f* 63. — **LIJNKOEKEN**: de 100 stuks *f* 9 à *f* $10^1/_2$.

MARKTPRIJZEN DER STAD BREDA,

VAN DEN 11. AUGUSTUS 1846.

Het Nederl. Mudde Tarwe	van *f* 10,15	tot *f* 11,00.
Het dito dito Rogge	» » 8,75	» » 9,15.
Het dito dito Boekweit	» » 6,70	» » 7,00.
Een grof Tarwe-brood, van een pond Nederl.		» 0,17.
Een lucht Tarwe-brood, van zeven oncen vijf lood Nederl.		» 0,17.
Een Fransch- of Witte-brood, van een pond Nederl.		» $0,26^1/_2$
Een Rogge-brood, van 3 pond Nederl.		» 0,37.
Een Nederl. pond Tarwe meel		» 0,34.
Een dito pond grof Tarwe-meel		» 0,17.
Een dito pond Boter		» 0,70.
Zand-Aardappelen (Vat of Mudde)		» 2,90.
Het 1000 Eiken Telhout		» 3,00.
Het 1000 Doof Hout		» 2,40.
De kar Spaanders		» 3,40.
De » Struiken		» 3,00.
De 100 Mutsaard		» 3,00.

199ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

VIJFDE KLASSE.

1e Trekking: N°. 20079, *f* 1000.
2e » Geene.
3e » N°s. 10545, 3359, ieder *f* 1000.
4e » N°s. 13921, 12632, ieder *f* 1000.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (11 *Augustus*) was de fondsnotering: Ned. $2^1/_2$ pCt. $60^{11}/_{16}$; 3 pCt. $72^{13}/_{16}$; 4 pCt. $94^7/_8$; Amort. Syndik. $3^1/_2$ pCt. $89^3/_4$; Handelm. $173^3/_4$; O. Ind. Leening 4 pCt. $94^1/_2$; Aand. Rijn-Spoorweg $114^3/_4$; Spanje Ardoin $20^1/_2$; dito Onbep. St. $20^5/_{16}$; 3 pCt. 38; 3 pCt. Binnenl. à 6/m $32^{11}/_{16}$; Ardoin Coupon $19^1/_2$; Portugezen 3 pCt. te Londen $44^7/_8$; Id. 4 pCt. $43^7/_8$; 5 pCt. Binnenl. $46^1/_2$; Rusland 1828, 29 5 pCt. $105^1/_4$; Certif. 1831—33 $96^5/_8$; 4 pCt. bij *Hope* $91^1/_8$; Id. bij *Stieglitz* $89^1/_4$; Amerika Bankactiën $5^1/_{16}$; Poolsche Loten $143^1/_2$; Brazilie $89^1/_4$; Peru $21^1/_2$; Mexico $23^7/_8$.

Advertentiën.

Te Breda. bij BROESE & COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers